

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЗААУДИТОРНОЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ НА КЛІНІЧНИХ КАФЕДРАХ МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ З ВИКОРИСТАННЯМ ДИСТАНЦІЙНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Михайловська Н.С., Грицай Г.В., Міняйленко Л.Є., Олійник Т.В.

Запорізький державний медичний університет

Вступ. На сьогодні відбувається процес кардинальних змін в системі вищої освіти завдяки впровадженню інноваційних технологій у процес навчання [1,2,3]. Добре відомо, що сучасні студенти – «мережеве» покоління, для якого електронний спосіб отримання інформації вже став нормою життя. Тому застосування високих технологій в освітньому процесі, як правило, вітається молоддю. Популярність дистанційних методів освіти пояснюється гнучкістю та доступністю цих технологій [2]. Збільшення кількості позааудиторних годин стимулює викладачів шукати нові форми викладу навчального матеріалу, розвивати нові методики навчання, а також способи управління самостійною пізнавальною діяльністю студентів, які і є основою сучасних освітніх технологій [4]. Дистанційна освіта – це принципово новий, високотехнологічний підхід до процесу передачі знань, дуже гнучка система освіти, яка допомагає вирішити ці завдання.

Основна частина. На клінічних кафедрах медичних вузів найважливішою складовою освітнього процесу є аудиторна робота студентів, курація хворих із написанням історії хвороби, оволодіння навичками спілкування з пацієнтами та їх об'єктивного обстеження тощо. Перспективним є також використання онлайн технологій з метою ефективного організації самостійної роботи студентів, оскільки вони дозволяють зорієнтуватися студентів серед різноманітних джерел інформації, а викладачу отримувати дані про те, хто і скільки часу приділяє заняттям поза аудиторією, наскільки успішно вивчає матеріал. Крім того використання дистанційних технологій для самостійної роботи студентів дозволяє перевести їх з пасивного користувача в активного дослідника, здатного формулювати проблему та знаходити шляхи її вирішення. Тому майбутнє освітнього процесу, на нашу думку, полягає у так званому гібридному (змішаному) навчанні. Під змішаним навчанням розуміють поєднання строгих формальних аудиторних засобів навчання з дистанційними, наприклад, онлайн курсами, симуляційним навчанням, інтернет-конференціями, веб-квестами. У гібридному навчанні також доцільно використовувати засоби інформаційно-комунікаційних технологій, що виходять за межі системи дистанційної освіти – Skype, хмарні та мобільні технології, можливості соціальних мереж з обговоренням інформації у чатах та блогах, менторство.

Дистанційні засоби навчання мають ряд переваг: доступність, масовість, залучення кращих викладачів, одночасне використання інноваційних та традиційних методів, зміна ролі викладача та ін.; зменшення аудиторного навантаження та збільшення долі самостійної роботи; активізація пізнавальної діяльності студентів, при якій він стає активною фігурою процесу освіти, а не пасивним об'єктом; систематичність, планованість, цілеспрямованість та послідовність виконання самостійної роботи; вільний темп роботи, необмежений часовими рамками; особистісно-орієнтований підхід у навчанні; різноманітність педагогічних технологій, використання різних методів, форм і засобів взаємодії в процесі самостійного, але контрольованого освоєння знань, умінь і навичок; стимулювання інтересу до самостійного вивчення матеріалу, наочність, можливість «взяти паузу» в процесі ро-

боти і отримати необхідну довідкову інформацію; зворотній зв'язок, тобто можливість отримати відповідь на виникаючі питання та обговорити пройдений матеріал [5].

Для подальшого розвитку та вдосконалення системи дистанційного навчання на клінічних кафедрах медичних вузів перспективним є впровадження різнопланових віртуальних практичних засобів навчання, таких як:

- он-лайн курси – навчальний курс з масовою інтерактивною участю із застосуванням технологій електронного навчання та відкритим доступом через Інтернет, одна з форм дистанційної освіти;

- електронний (віртуальний) тренажер – комплекс модульних програм і методичних засобів, підготовлених з використанням мультимедійних компонентів, об'єднаних єдиним програмним середовищем, що забезпечують функціонування електронного тренажера як самостійного віртуального практичного засобу навчання;

- електронний лабораторний практикум, який включає стислі теоретичні відомості, комплекс програмних засобів; апаратно-програмні комплекси; програмне забезпечення, що формує структури звітів для лабораторних робіт; контрольовано-вимірювальні матеріали; методичні вказівки, підготовлені за традиційною технологією, в яких відображається технологія взаємодії студента з викладачем у процесі виконання лабораторного практикуму;

- використання технології «віртуальний пацієнт» – це інноваційна інтерактивна технологія навчання, що дозволяє студентам за допомогою комп'ютерної моделі реальної клінічної ситуації повноцінно зануритися в діагностичний і лікувальний процес, приймати самостійні рішення з тактики діагностики і лікування, передбачати і усвідомлювати наслідки тих чи інших своїх рішень, не порушуючи при цьому прав та безпеки пацієнта;

- веб-квестів – проблемного завдання з елементами рольової гри, для виконання якого використовуються інформаційні ресурси Інтернету. Освітній веб-квест – сайт, присвячений певній темі і складається з кількох, пов'язаних єдиною сюжетною лінією розділів, насичених посиланнями на інші ресурси Інтернет;

- силабусів – навчально-методичних програм дисципліни, що включають в себе опис досліджуваного предмета, мети і завдання, короткий зміст, теми і тривалість кожного заняття, завдання самостійної роботи, час консультацій, вимоги викладача, критерії оцінки і список основної та додаткової літератури;

- електронних навчальних комплексів, що містять усі необхідні матеріали з дисципліни у електронному вигляді;
- електронних бібліотек з віддаленим доступом.

Як показала практика, організація освітнього процесу і самостійної роботи на основі дистанційної освіти викликає жвавий інтерес у студентів, оскільки така форма роботи цілком природна для них і є важливим доповненням до традиційних форм навчання. Організація самостійної роботи на основі інноваційних методик дозволяють кожному студенту побудувати індивідуальні траєкторії розвитку і навчання, забезпечує оптимальність формування професійно важливих якостей і компетенцій [6].

Висновок. Таким чином, використання на клінічних кафедрах медичних ВНЗ раціонального співвідношення традиційних методик з елементами дистанційного навчання є доцільним і перспективним, оскільки дозволяє сформувати новий характер взаємодії викладача та студента і підвищити якість оволодіння навчальним матеріалом під час виконання самостійної роботи і підготовки до практичних занять.

Література

1. Кузьменко Г. М., Хорольський О. В. Масові відкриті онлайн-курси у контексті трансформації вищої освіти України. Педагогічні науки. 2015. № 63. С. 56-61.
2. Костюк Ю. Л., Левин И. С., Фукс А. Л. Массовые открытые онлайн курсы – современная концепция в образовании и обучении. Вестник Томского государственного университета. Управление, вычислительная техника и информатика. 2014. №1 (26). С. 89–98.
3. Бистрова Ю. В. Інноваційні методи навчання у вищій школі України. Право та інноваційне суспільство. 2015. № 1 (4). С. 27-33.
4. Морозова Н. В. Инновационные средства организации самостоятельной работы студентов. Молодой ученый. 2011. Т. 2, № 2. С. 102 – 104.
5. Кухаренко В.М. Розвиток дистанційного навчання на сучасному етапі. Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. Зб. наук. праць. №2. 2012. С. 117 –121.
6. Михайловська Н.С., Лісова О.О., Кулинич Т.О. Особливості дистанційного навчання студентів основам сімейної медицини за допомогою online-курсів, розроблених на базі платформи EDX. Матеріали XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, присвяченої 60-річчю ТДМУ «Сучасні підходи до вищої медичної освіти в Україні». Тернопіль : Укрмедкнига, 2017. С. 95–96.

ДОСВІД РОЗРОБКИ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ОНЛАЙН-КУРСУ З ДИСЦИПЛІНИ «ЗАГАЛЬНА ПРАКТИКА – СІМЕЙНА МЕДИЦИНА» В ЗАПОРІЗЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Михайловська Н. С., Олійник Т. В., Міняйленко Л. Є.

Запорізький державний медичний університет

Вступ. На сьогодні провідне завдання усіх вищих навчальних закладів нашої країни полягає у формуванні творчої особистості випускника, здатного до саморозвитку, самоосвіти, соціальної та професійної мобільності та інноваційної діяльності [1]. Одним з інноваційних напрямків, яке успішно розвивається в усьому світі, є використання в освітньому процесі масових відкритих онлайн курсів [2]. Найбільшою популярністю серед зарубіжних платформ для їх створення користуються Coursera, Udacity і EdX. Використання клінічними кафедрами вищих медичних навчальних закладів інформаційно-освітніх технологій і впровадження відкритих онлайн курсів відкриває нові можливості для безперервного навчання майбутніх фахівців, забезпечує підвищення ефективності та якості освіти [3].

Основна частина. Процес організації онлайн курсів є складовою Концепції інформатизації Запорізького державного медичного університету і впроваджено в навчальний процес на всіх кафедрах.

На кафедрі «Загальна практика – сімейна медицина» для студентів 6 курсу медичних факультетів створено онлайн курс «Організаційні основи сімейної медицини», який має свої особливості. При розробці курсу визначена чітка мета курсу, зокрема поглиблення знань щодо організації надання первинної медико-санітарної допомоги сімейним лікарем. Контент використаної нами дистанційної навчальної технології представляє дидактичну систему, спрямовану на формування професійних компетенцій сімейного лікаря при проведенні експертизи працездатності в амбулаторних умовах та придбання практичних навичок щодо заповнення основної медичної документації сімейного лікаря.

При розробці курсів ми дотримувались покрокової методики алгоритмізації навчального матеріалу з максимальною візуалізацією та систематизацією інформації. За допомогою зручного інтерфейсу платформи ББХ ми змогли підключати ресурси безпосередньо з мережі Інтернет, відеоматеріали, силабуси, робити активні посилання на

нормативні акти, накази та зразки документації сімейного лікаря, надавати ситуаційні задачі з алгоритмами їх рішення, впроваджувати поточний тестовий контроль з можливістю проходження у тренувальному режимі, що надало можливість зробити онлайн курси інтерактивними і наочними. Для онлайн курсу було записано 11 відеолекцій. Це не тільки збагатило зміст курсу, а й зробило його виклад більш ефективним для сприйняття студентами [4].

Модель структури розробленого дистанційного курсу включає наступні елементи [5]:

- Інформаційний блок з анотацією, структурою і координаторами курсу.
- Методичний блок, який містить цілі навчання, перелік практичних навичок, технічне забезпечення і словник термінів.
- Навчальний блок поділений на містить змістові блоки з відповідними темами, матеріали яких презентовані чітко і раціонально, з виокремленням базисних знань за кожною з них, введенням гіперпосилань на джерело інформації. При цьому кожна тема містить комплект навчально-методичних аудіо-, відеоматеріалів, мультимедійних презентацій з метою представлення курсантам додаткової інформації.
- Контролюючий блок: включає систему контролю (тести, практичні завдання щодо заповнення медичної документації за умовами ситуаційних задач).
- Комунікативний і консультативний блок на базі ББХ представлений у розділі «Обговорення», він надає можливість інтерактивної взаємодії учасників дистанційного курсу як з викладачем, так і між собою. Після проходженні кожної теми курсу усі результати тестування автоматично пересилаються викладачеві, і він може коментувати їх уявляючи в режимі онлайн.

При проходженні онлайн курсів існує два способи взаємодії учасників навчального процесу: синхронний та асинхронний. Ми надаємо перевагу асинхронному навчанню, що не передбачає регулярної безпосередньої онлайн взаємодії учасників процесу, проте навчання на